

Gabona igen, tej nem

Maroknyi társaság volt kíváncsi a Nyitott könyvtár-hét keretében Tóth Péter szardai előadására, melyet „Csalódásokon túl, reményeken innen” címmel tartott a Polgármesteri Hivatalban. A Szarvasi Könyvtár olyan előadót hívott, aki – mint közgazdász, agrármérnök, az EU közös agrarpolitika szakértője – jó rálátással bír szűkebb és tágabb környezetünk agrár gazdaságának alakulására, s mint szakértő, bizonyos tendenciák előrejelzésében is mértékadó személyiség.

Mint mondta, előadása címe egyben mondanóját is kifejezi hazánk uniós csatlakozását illetően. Meglátása szerint a csatlakozási folyamatot kísérő széleskörű kommunikáció ellenére sem volt kielégítő a gazdaság szereplőinek felkészítése. A csatlakozás utáni állapotokra való felkészítést, hanem a likviditást szolgálják. Mindezt tetézte, hogy az újonnan csatlakozók csak 15 százalékos agrártámogatásban részesültek. A csatlakozás utáni első évben 270 milliárd forintot szűkített a magyar mezőgazdaság.

Az uniós támogatásokkal kapcsolatban Tóth Pétertől megtudtuk, hogy az AVOP forrásaira a szeptember 30-i állapotok szerint a Dél-alföldi régióból a mintegy 6000 benyújtott pályázatnak a 21 százaléka érkezett. Az 1265 pályázatból eddig 423-at hirdettek nyertesnek, a többit vagy elutasították, vagy megfolyamatban van az elbírálásuk. A kifejtések csak május elseje után kezdődtek meg és az összesen 115 milliárdos keretből szeptember végéig mindössze 7,4 milliárd forintot kaptak kézhez a pályázók. Kritikát fogalmazott meg az előadó azzal kapcsolatban, hogy a támogatások túlnyomórészt még mindig a gép-beruházások teszik ki, a vidékfejlesztést nem preferálják eléggé. Prognózisa szerint az új uniós

2005. szeptember 12-től 18-ig a szarvasi Aranykor Nyugdíjas Egyesület 47 fős vidám és lelkes csapatával egy hétre Erdélybe, ezen belül is a Székelyföldre utaztunk, hogy közelebbről megismerjük székely testvéreinket, és gyönyörű tündérországuk legszebb természeti értékeit és szépségeit. Hat nap alatt az elszakított „édes Erdély” huszonegy vármegyéjéből hatot utaztunk be: Bihar, Kolozs, Torda-Aranyos, Maros-Torda, Csík és Udvarhely, ezek egykori megyeszékhelyeiből négyet gyalogos városnézéssel (Kolozsvár, Marosvásárhely, Csíkszereda, Székelyudvarhely), kettőt pedig átutazóban az autóbuszról (Torda, Nagyvárad) nézhetünk meg. A történelmi Székelyföld nyolc egybefüggő székely székéből négytel ismerkedhettünk meg: Maroszzék, Gyergyószék, Csíkszék, Udvarhelyszék, a különálló Aranyosszék pedig Tordánál érintettük.

Előzmény: Székelyföldi impressziók I. rész, Szarvas és Vidéke Hetilap 42. szám

Szeptember 15-én, csütörtökön az új felfedezőnk a Csíki-medence. Az egykori Csíkszék, majd Csík vármegye, a jelenlegi Harghita megye székhelye: Csíkszereda. Itt a városnézés megint egy ámulattal: egy újabb székely várkastéllal kezdődik. A négy sarokbástya, igen látványos, masszív, zömök várkastélyt hídvégi Mikó Ferenc, Csíkszék, Gyergyószék és Kászonszék főkapitánya építtette fel az Olt bal partján az 1600-as évek elején. A csoport tagjai nagy érdeklődéssel nézték végig a benne lévő Csíki Székely Múzeumot, ahol a csíksomlyói ferences nyomda és könyvkötő műhely, a restaurált és tisztított fegyverek kiállítása mellett a legnagyobb sikert a „Hagyományos népi mestersegek Csikban” c. kiállítás alábbi részleteit aratták: csíki népviselet, fagymunkálás, a fagaragás művészete, a székely galambducsok nagykapu főbb típusai a fejlődés sorrendjében, a kárdármesterség, a kerekemesterség, az asztaloság, a festett bútorok, a fazekasság, a kovásmesterség, a csíki házi textilipar és a szücs-munkák. A várkastély Olt felőli oldalában további meglepetés várt ránk: egy kisebb faluművészet, a régi székely faházakkal és korabeli székely kapukkal.

Ezt követően, szabad program keretében, nem az Olt, hanem a csoport egy (vagy több) korszak hídege Harghita sörbe torkollott (azzal olt-ot a szomját), ami különösen jólesett az itt is rekordmennyiségű számított szeptemberi nyárban. (A Harghita és a havasok közé beszorult Csíki- és Gyergyói-medencékben egyébként a tél átlag tíz fokkal hidegebb Erdély többi részénél.)

Es következett a nap egyik újabb fénypontja: Csíksomlyó. A székelyek szemében ez olyan nemzeti zarándokhely, hogy a pünkösdi nagy búcsút valószínűleg magyarok világtalálkozójának tekintik, s el is zarándokolnak ök oda nagy csapatokban, templomi és nemzeti zászlókkal alatt mindahányan. legyen bár római katolikus vagy reformátusok. Hát meló is a csodálatos a kétfarmy barokk búcsújáró ferences kegytemplom, lenyűgöző méreteivel, 12 méteres belmagasságával Erdély egyik legmonumentálisabb egyházi építménye. A legmerészebbek közülünk meg a Salvator-kápolnához, a csíksomlyói nagy búcsú színhelyére is felkapaszkodtak. Majd visszautban mely tiszteletadással álltunk meg az 1764-es madéfalvi veszedelem turolos emlékművénél, s hajtottunk fejét a 250 székely mártír emléke előtt. (Hazatérve első dolgom volt kikölcsönözni nyíró József „Madéfalvi veszedelem” c. történelmi regényét.)

S ráadásul Csíkdánfalván meg egy igazi székely temetést is láthattunk, hol végeláthatatlan hosszú-hosszú sor feketélt, jelképezve a székelyek legendás összetartását, mert náluk minden ember temetésén ott van az egész falu, ahogy székely vezetőnk, Tódor Árpád a figyelmenkünt rá felhívta.

Szeptember 16-án pénteken megint nem vart csodák következnek: A Kis-Küküllő menti Sövidék

nek (míg a legpraktikusabbak, mint mindenütt, itt is csak vásároltak és vásároltak).

Szeptember 17-én szombaton a fakultatív program sem maradt meglepetés nélkül: Szentgyháza, Erdély legmagasabban fekvő városa (859 m), Szarvas székely testvérvárosa fogadott minket nem várt (és december 5-e szünetében nem is remél) igaz jó szívvel és igaz székely szeretettel. A város a Harghita oldalában, félúton Székelyudvarhely és Csíkszereda között fekszik. Gábor Áron Művelődési Központjában maga Burus Mária Ella polgármester asszony fogadott szíves szóval, saját készítettű afonyapalinkájával és az édesanyja-készítette székely kurtóskalaccsal.

A Művelődési Központ régiséggyűjteményét (fabricikli vaskerekkel), festett székely bútorait és mennyezetét, a város művelődési életét az ezer székely leányok legszebbike, Szabó Enikő mutatta be. Melán büszkék a külföldön is igen sikeres, 150 fős Szentgyházi Gyermekfilharmoniaira, a szentgyházi nárciszréten május utolsó vasárnapján rendezett Nárciszfesztiválra, kézműves táborokra

sebb személyiségeivel, a fő helyen Csaba királyfival és Szent László királlyal. Az alkotók között, a négy szobrászművész egyikeben, nem kis örömmel névrontomom fedezem fel: Blaskó Jánost.

Ennyi jegyzetelés után a 43. percben nem csoda, hogy már dudál rám a busz. Mert indulni kell a zarándoklatokra, Szejke-fürdőre, a „legnagyobb székely”, Orbán Balázs tizenegy stációból komponált székely kapus, kettős kopjafás síremlékéhez, és Farkaslakára, Tamási Áron ugyancsak székely kapus síremlékéhez.

Avatott és felkészült, izes székely beszédű busz-, és idegenvezetőnk, Tódor Árpád azzal búcsúzik, hogy lelünkre köti: jövőre ne mulasszuk el megnézni a Dél-Székelyföldet is, Tusnádfürdőt, a Szent-Anna tavat, Sepsiszentgyörgyöt, Háromszéket. (Sepsiszek, Orbaiszek, Kézdiszek) Szívünkig ható, megrendítő szavai sokáig a fülünkbe csengenek:

“Fogadjanak el és szeressenek minket, székelyeket!”

Utolsó este a vacsora, a szalonnasütéses táborni vacsora, 7 óra helyett fél 6-kor van. Erdélyben a kelet-európai időzóna okán szeptember közepén nem 7 órakor, hanem 8 órakor megy le a nap. Így amíg a táborni lángjai fellobbanak, meg a hegyek peremén álló nap búcsúsugarainál tudom bejárni a szébbnél szebb faházakból álló búcsin-tetői üdülőfalut minden utcáját. Ekkor fedezem fel a Kis-Küküllő 1287 méteres magasságban eredő forrását is.

Szeptember 18-án vasárnap a hosszú és fárasztó visszatér (melyért távolsági buszvezetőnk, Mezei Károly még egy lakodalmat is feloldozott, hogy ő hozhassa a csoportunkat háza is) mégis teratogt néhány ráadás meglepetést és látványt: a Maros felső folyásán, a Maros-Aranyosban a nyágrai sodronykeletes függőhíd, amelyen félve-remegve átmbolygunk, az erdélyi szászok egyik nevezetes városát, Szászrégent, a főtéri szász házzakkal és az 1551-es évszámú, egy fiatornyos, gótikus szász templommal, majd utóljára az 582 méter magasságú híres Királyhágót, a 60.000 km²-es történelmi Erdély és Magyarország egykori határán.

A Királyhágó már felhőkben van: menetrendszerűen jönnek a megbomlott természet baljos esőfelhői. Két nap múltán, szeptember 20-án kedden a televízióban bemutatják a szállásunktól és kirándulásainktól délre fekvő Bukarestet, mint a „romániai Velenecét”. Két nap alatt a Déli-Kárpátokban és Dél-Székelyföldön egy négyzetméteren egyszáz liter víz zúdult le, és Bukarest utcáinak fele víz alá került.

Az „Aranykor”, Isten jószágának hála, ezt az árvert izzta meg – s kapott helyette arany ószt, aranyban úszó színekkel emlékekkel... Lejegyezve 2005. szeptember 19-21.

Blaskó Mihály, író és költő

Székelyföldi impressziók II. rész

Parajd látképe

(szöveg, fonás, fagaragás), a bútorfestő táborra, hol a Hollandiába, Dániába, Svédországba nagy pénzkért elvitt székely festett bútorok helyébe szakavatott mesterekkel, népművészekkel az erdélyiek helyébe a régi motívumokkal újakat festenek.

A polgármester asszony személyesen végigkalkulált meg a város is, bemutatva a római katolikus templomot és az annak udvarán álló szentgyházi favázas székely tájházat, benne igen figyelemreméltó székely falvédővel: *“Naptól virít, naptól hervad a rózsza,*

Hogy szerettek, nem lehetek róla.”

Majd mindennek a koronájaként végeztesül megtekinthetjük vele az idei szentgyházi szírieti felvonulást is (amelyet mindig szírieti báli követ), székely népviseletbe öltözött lovas legényekkel és két kocsi deréknyi éneklő székely leánnyal, akik az afonyapalinkától a valószínűleg is szébbnek látszóttak.

Visszaútban már alig fél óramaradt Székelyudvarhely nevezetéseinek megtekintésére: a főtéri református és ferences templomokra és a városházára, a Református Gimnáziumra, a Tamási Áron Gimnáziumra és a Benedek Elek Tanítóképzőre. Utóbbiak fölött áll, a Szent Mihály-hegyen, a Tamási Áron Liceum (volt r. k. főgimnázium), a város leglátványosabb épülete és mellette a 90 lépéses r. k. plébániatemplom. A főtér egyik végén az I. és II. világháborús emlékmű, szívhez szóló szép felirattal: *“Gyópart a Hargitáról hozzatok, A székely hősök halhatatlanok.”*

Másik végén a 2004-ben létesült, tizenhárom alakos Emlékezés Parkja, Erdély legnevezetesebb helyesbítés

A Székelyföldi impressziók c. írás első, múlt heti számunkban megjelent részében gépeleési hibára hívta fel a szerző figyelmünket: a “Madéfalva”-ként említett helység helyesen “Madéfalva”.